

Vier meertaligheid elke dag!

Internationale dag van de moedertaal

De internationale dag van de moedertaal (21 februari) staat in het teken van de talige en culturele diversiteit. Een mooie gelegenheid om aandacht te besteden aan meertaligheid. Talen zijn tenslotte het medium om culturele diversiteit levend te houden, aldus UNESCO.

Talen zijn breder dan alleen woorden en zinnen. Juist de non-verbale handelingen die bij de taaluiting horen, maken de communicatie in deze taal uniek en zorgen voor culturele diversiteit. De non-verbale taalhandelingen (bijvoorbeeld bij uitingen zoals bedanken, begroeten, een vraag stellen, een overeenkomst sluiten etc.) geven je boodschap een extra dimensie. Om een taal goed te begrijpen, moet je ook deze handelingen begrijpen. Want hoe gek of zelfs ongemakkelijk voelt het bijvoorbeeld als jij iemand een hand wilt geven, maar je geen hand terug krijgt?

Is het eigenlijk niet elke dag van belang om aandacht te besteden aan de culturele meertalige diversiteit in jouw groep? Bijvoorbeeld door kinderen de gelegenheid te bieden om hun moedertaal te gebruiken bij het opzoeken en verwerken van lesstof, door (verjaardags)liedjes te zingen in allerlei talen, door kinderen te laten overleggen in de eigen taal, door ouders op school voor te laten lezen in de eigen taal, of door middel van *translanguaging* kennis in beide talen te ontwikkelen en verbinden...Maar ook door het spelen van een spel!

We geven jullie dan ook graag een klein cadeau om deze dag elke dag weer te kunnen vieren...een meertalig kwartetspel met taalhandelingen! Speel het met de leerlingen uit de klas en vul het aan met de talen én handelingen uit jouw klas.

Veel speelplezier!

Startactiviteit: Talen over de wereld

Zoals genoemd verschillen talen niet alleen in manieren waarop je iets uitdrukt, maar speelt ook het culturele aspect een rol in de communicatie. Houdingen en gebaren ondersteunen de boodschap die de een aan de ander wil overbrengen. Zo betekent het Nederlandse gebaar voor 'lekker' iets heel anders in India en worden er zelfs hele verschillende gebaren gemaakt bij het dagelijks begroeten. Zo begroeten Masai-stammen elkaar met een springritueel om te laten zien hoe sterk de eigen stam is. De Changpa uit Tibet steken de tong uit en plaatsen vandaag de dag de handpalm naar beneden voor de borst. En de Maori uit Nieuw Zeeland wrijven de neuzen tegen elkaar, waarmee ze zeggen 'Dit is mijn adem'.

Met de volgende video kun je aan de leerlingen zien welke (talige) begroetingen er wereldwijd zijn:
<https://www.youtube.com/watch?v=ARF7nZKqXI0>

En met deze video zien we de verschillende handelingen die bij de begroetingen horen:
<https://www.youtube.com/watch?v=nANhSfCGAs4>

Uiteraard kun je na afloop van het filmpje aan jouw leerlingen vragen of hun eigen taal er ook in voor kwam en als dit niet zo is, kun je natuurlijk vragen hun eigen manier van begroeten met de groep te delen. Verder kun je ook een nieuwe begroeting met de klas afspreken.

Het vervolg: de rollenspelen

In het kwartetspel dat de kinderen uiteindelijk zullen gaan spelen, gaan ze aan de slag met zes verschillende handelingen die horen bij een bepaalde taal en cultuur. Om ze hierop voor te bereiden kun je enkele of al deze handelingen met rollenspelen aan bod laten komen. Vaak helpt het dan om voorafgaand aan een rollenspel een korte introductie te geven van de handelingen aan de hand van een filmpje. Deze rollenspellen kun je vooraf samen spelen:

Begroeten:

In Ethiopië en Eritrea begroeten mensen elkaar op ongeveer dezelfde manier, namelijk door de schouders tegen elkaar aan te drukken, terwijl de rechterhand wordt vastgehouden. Er zijn geen vaste afspraken voor. Wel is het zo dat je iemand die je aardig vindt of die je lang niet gezien hebt meerdere schouderdrukjes geeft. In Ethiopië en Eritrea worden veel verschillende talen gesproken. De nationale taal in Ethiopië is het Amhaars en in deze taal zeg je 'Amasegenaloh' als je iemand groet.

Laat het volgende filmpje zien: <https://www.youtube.com/watch?v=0TxCRbp3sF8>
Nodig 2 leerlingen uit om elkaar te begroeten.

Bedanken:

In veel Zuid-Aziatische landen is er veel aandacht voor het betonen van respect en zijn er duidelijke gedragsregels. Ook van kinderen wordt verwacht dat ze zich in bepaalde situaties houden aan die afspraken. Als een kind een ouder iemand bedankt, is het van belang dat er een kleine of een grote buiging wordt gemaakt. Dank je wel in het Japans is 'Domo arigatou gozaimashita'

Nodig 2 leerlingen uit, waarbij de ene leerling een kind is en de andere leerling een oudere die een cadeau geeft. Vraag 'het kind' om netjes dank je wel te zeggen tegen de oudere.

Hulp vragen:

In Turkije wordt er vaak een beroep gedaan op kinderen om even iets te doen voor ouderen, zoals even een brood halen of iets naar de burens toe brengen. Dat wordt als een taak voor kinderen gezien. De zin kan gestart worden met: 'Birsey sorabilir miyim?'

Kinderen betuigen op hun beurt het respect voor ouderen door de man of vrouw op de hand te kussen en die hand naar het eigen hoofd te brengen, zoals in de eerste 4 seconden van het volgende filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=CNjOluS06RA>

Nodig 2 leerlingen uit, waarbij de ene leerling het kind is en de andere leerling een oudere die een boodschap nodig heeft. Mogelijk heb je Turkse kinderen in de klas die dit goed kunnen laten zien.

De leerkracht benaderen:

In Engeland, in de landen van het Verenigd Koninkrijk en veel van de voormalige koloniën dragen de kinderen schooluniformen. Eén van de voordelen daarvan is dat iedereen er qua kleding hetzelfde uitziet en kinderen hier niet mee gepest kunnen worden. Welke nadelen zou het kunnen hebben?

Kinderen spreken hun leerkrachten in Engeland als volgt aan: 'Mr/Mrs (name) + question? / Excuse me... / Sir... ? / Miss... ?' Hierbij worden de achternamen van de leerkrachten gebruikt en is er meer afstand tussen de leerling en de leerkracht dan dat wij in Nederland kennen. Als leerkracht kun je dit zelf met een leerling uitspelen. Nodig een leerling uit die u iets komt vragen.

In en uit de bus stappen:

Het busvervoer ziet er wereldwijd heel verschillend uit. In landen als India en Bangladesh is het zelfs zo dat mensen meestal in en uit een rijdende bus moeten springen om te kunnen reizen. Ook zijn de wegen er best wel gevaarlijk. In Nederland wordt de buschauffeur begroet en vaak aan het einde van de rit ook bedankt door de reizigers. In Turkije scan je net als in Nederland je pasje ('akbil') wanneer je in de stadsbus stapt en dat is direct naast de chauffeur.

In Turkije is er wel minder contact met de buschauffeur. Als er iemand vraagt of hij mee kan, zegt de buschauffeur 'Buyurun!' en maakt hij meestal met zijn rechterhand een gebaar van rechts links met de handpalm naar boven wijzend en de vinger bij elkaar. Dit wordt ook wel gezegd met een gebaar.

Laat 2 leerlingen de buschauffeur en de reiziger spelen. Eén leerling houdt zijn hand op en de andere leerling maakt met zijn hand een wuivend gebaar en zegt 'Buyurun'.

Eten:

In Spanje en veel andere Spaanstalige landen speelt eten een belangrijke rol in het dagelijks leven. Het eetritme verschilt daarin sterk van wat we in Nederland gewend zijn. Met het middagdutje (siësta) verschuift ook het tijdstip van het avondeten. De meeste Spanjaarden eten pas rond 8 uur 's avonds en in de zomermaanden is dit vaak nog later. Als er gegeten mag gaan worden zegt men 'Buen provecho'. Pas daarna mag er echt begonnen worden met eten.

Dit kun je uitspelen met de hele klas. Laat alle kinderen klaar zitten met hun denkbeeldige messen en vorken en na 'Buen provecho' de maaltijd starten. Dit kun je ook bij het begin van de lunchpauze doen.

Uiteraard kun je voor deze rollenspellen ook goed andere talen gebruiken en vooral ook de talen van de kinderen in de klas.

Het kwartetspel

Een taal is geen taal zonder de culturele handelingen die daar bij horen. Deze handelingen staan uitgebeeld in de afbeeldingen – een overzicht vind je in de bijlage.

Het kwartetspel kun je spelen met een kleine groep leerlingen volgens de regels van kwartet.

Taalhandelingen

Je kunt de kaarten ook gebruiken om specifiek in te gaan op een bepaalde taalhandeling, bijvoorbeeld bedanken en vanuit de voorbeelden op de kaarten ga je op zoek naar meer vormen van bedanken vanuit de talen van de leerlingen in de klas.

Levend kwartet

Ook een levend kwartet is erg leuk. Ieder kind krijgt één kaart. Je maakt 6 hoeken in de klas – voor ieder thema één. De kinderen moeten zo snel mogelijk een groepje van hetzelfde thema vormen. Daarna kunnen ze samen bespreken welke landen ze hebben. Ze kunnen zelf op zoek gaan naar meer voorbeelden en deze daarna presenteren.

Levend memory

2 leerlingen gaan naar de gang. De overige leerlingen maken tweetallen en spreken onderling af welke van de taalhandelingen ze uitbeelden.

De leerlingen komen terug uit de gang en wijzen om de beurt 2 leerlingen in de klas aan, deze leerlingen doen hun handeling voor. De leerlingen die voor de klas staan moeten 'memory' maken door 2 leerlingen te kiezen die dezelfde handeling uitvoeren. Kan evt. handeling + taaluiting zijn.

Raden maar

Iedere leerling krijgt een kaartje uit het kwartetspel, en beeld uit wat er op het kaartje staat. De andere leerlingen raden welke handeling het is (en evt. ook welke taal het is).

Enkele tips:

- Om de talen goed uit te spreken kun je de tekst invoeren in Google Translate en op de luidspreker klikken – je hoort dan hoe de tekst uitgesproken wordt.
- Vul het kwartet aan met meer taalhandelingen/thema's, zoals: een bruiloft, iemand uitnodigen, een opdracht geven, een vraag stellen etc. en vul deze met de talen uit jouw klas.
- Laat de kinderen ook zelf een kwartetspel uitwerken, waarbij er met de klas bepaald wordt welke thema's er centraal staan. Hierbij kunnen ze gebruikmaken van Google Translate of anderstalige leerlingen interviewen in de klas.

Afsluiter: niezen in verschillende talen

Veel van de begroetingen die vandaag voorbijkwamen mogen inmiddels al een tijdje niet meer. Ouders en leerkrachten schudden elkaar allang niet meer de hand en het geven van drie kussen op de wang lijkt een eeuwigheid geleden. Als afsluiter van de les kan het daarom leuk zijn om kinderen te vertellen dat hoesten en niezen ook anders klinkt in verschillende talen. Hiervoor kun je het volgende filmpje inzetten. https://www.youtube.com/watch?v=cv1eatscl_0

BIJLAGE uitwerking kwartetspel

Taal	Uitspraak	Land	Uitleg van de handeling
Begroeten			
Nederlands	Hallo, goedemorgen	Nederland	Hand geven, aankijken.
Spaans	Hola ¿qué tal?	Argentinië	Twee kussen
Amhaars	tena jistilign	Ethiopië	Schouderdrukjes (minstens 3 keer)
Turks	Merhabalar Iyi günler	Turkije/Bulgarije	Kinderen kussen de hand van ouderen Je kust de rechterhand van iemand die ouder is en tikt je voorhoofd aan met de rug van de hand van die persoon.
Bedanken			
Nederlands	Dank je wel.		Hand geven, glimlachen
Turks	Tesekkurler Tesekkur ederim	Turkije, Bulgarije	Mannen maken ook weleens een gebaar erbij. Rechterhand op linkerborst. Dit is de groet van de profeet . Wanneer volwassenen kinderen willen bedanken, dan krijgen kinderen ook vaak een aai over hun bol of een snoepje. Ook van vreemden.
Japans	Domo arigatou gozaimashita	Japan	Hoofd knikken richting de ander (informeel) Buiging richting de ander (formeel)
Servo-Kroatisch	Fala (bedankt) of Mnogu fala (erg bedankt)	o.a. Noord-Macedonië	Een hand geven, oogcontact maken, glimlachen, een kleine buiging maken (alleen met het hoofd)
Hulp vragen			
Nederlands	Kun je me helpen?		De ander aankijken
Engels	Could you help me, please?	Engeland	De ander aankijken, mogelijk een open hand richting de ander
Japans	chotto tetsudatte itadakemasenka	Japan	Mogelijk een knik richting de ander
Noors	Kan du hjelpe meg? Evt Unnskyld (=pardon, sorry, excuseert u mij) en dan de vraag stellen, dus dan Unnskyld, kan du hjelpe meg med...(Pardon, zou u me kunnen helpen met...)	Noorwegen	Oogcontact maken
Eten			

Nederlands	Eet smakelijk	Nederland	Tegelijk starten met eten
Spaans	Buen provecho	Spanje	Men wacht tot iedereen eten op zijn bord heeft en begint dan tegelijk met eten.
Noors	Vær så god (uitnodiging om te beginnen met eten vanuit de gastheer/gastvrouw) (=letterlijk wees zo goed ofwel tast toe) Of Håper det smaker (=letterlijk ik hoop dat het zal smaken). Uitspraak van æ = aa å= o	Noorwegen	Met open hand wijzen naar het eten op tafel. Beginnen met schalen rond te sturen: de schalen met eten gaan rond en ieder schept uit de schaal op zijn bord.
Macedonisch	Dobar apetit (zeg je tegen elkaar als je gaat eten of tegen anderen die eten); prijatno (zeg je tegen anderen die eten, betekent zoiets als "dat het plezierig mag zijn")	Noord-Macedonië	Als gebruik bij het beginnen met eten kijk je de tafel rond. Je hoeft niet letterlijk met iedereen oogcontact te maken maar je blik gaat wel langs de hele tafel.
Leerkracht benaderen			
Nederlands	Juf Anne, mag ik....		Weinig afstand tot de leerkracht, vinger opsteken en bij beurt vraag stellen.
Turks	Hocam of ogretmenim , betekent letterlijk <i>mijn meester of juf</i> .	Turkije	Leerlingen die goed luisteren en hun best doen en respectvol zijn worden gewaardeerd. Soms staan leerlingen op wanneer ze antwoord op iets geven, uit respect. Is nog van de oude tijd. Op privéscholen is dit niet gebruikelijk. De ochtend/middag starten de leerlingen op het schoolplein en zingen ze het volkslied. Op veel scholen hebben kinderen een schooluniform aan.
Japans	Shitsureishimasu / Sumimasen	Japan	Op afstand, met buiging. Op school dragen kinderen slippers en bergen ze hun schoenen op. Vaak serveren de kinderen ook de kantine lunches voor andere kinderen.
Macedonisch	Učitel/nastavnik (leraar); Učitelka/nastavnička (lerares)	Noord-Macedonië	Leerkrachten worden met hun titel aangesproken, niet met hun naam. Het is belangrijk dat leerlingen hun leerkracht met respect bejegenen. Vrij veel afstand tot de leerkracht.
In en uit de bus stappen			
Engels		Engeland	In de rij
Bangla		Bangladesh, Oost-India	Erin springen, eruit springen – bus rijdt

Turks	De chauffeur kan zeggen buyurun (betekent alstublieft) maar is een gebaar voor kom of ga je gang.	Turkije, Bulgarije	<p>Dit wordt ook wel gezegd met een gebaar. Dan wordt er meestal met de rechterhand een gebaar gemaakt van rechts naar links. Met handpalm naar boven wijzend en vingers bij elkaar. Open hand. Dit gebaar kan ook van links naar rechts gemaakt worden, maar dan wordt er specifiek verwezen naar een ruimte in de buurt of ergens die kant op.</p> <p>In Turkije scan je je pasje (akbil) wanneer je in de stadsbus stapt en dat is bij de chauffeur.</p> <p>Wat een gewoonte is in de Dolmus is dat je roept wanneer je uit wilt stappen. Er zijn meestal geen vaste haltes en dan zeg je Inecek var, dat betekent <i>er wilt iemand uitstappen</i>. De chauffeur stopt dan op de eerst mogelijke plek waar de bus veilig kan stoppen. Of soms wordt er ook specifiek iets gevraagd. Zoals na de bocht of tegenover de bank enz.</p> <p>Wat ook in de dolmus gebruikelijk is, is dat mensen van achteren naar voren het geld van de reiskosten doorgeven. Dan wordt er bijvoorbeeld gezegd bir kisi. Betekent <i>1 persoon</i> of een ander aantal bij meerdere personen. Wanneer het om een schoolgaand kind/student gaat wordt er ogrenci bij gezegd. Dat beteken <i>scholier</i>.</p> <p>Meestal krijgen ouderen en moeders met kinderen voorrang op een plekje. Maar dat wordt steeds minder.</p>
Macedonisch	Als het tijd is om in te stappen zal de buschauffeur zoiets zeggen als: Ajde, kacuvajtese! (dat is een aansporing om in te stappen, betekent letterlijk: kom, klim er maar in!)	Noord-Macedonië	Instappen kan behoorlijk chaotisch gaan. Als er veel passagiers zijn kunnen mensen vrij gestrest met de situatie omgaan. De buschauffeur zal met handgebaren mensen de juiste kant op leiden en aansporen.